Aktuellt från Strömstad akademi Nr 2019-01
News from Strömstad Academy No. 2019-01
31 januari 2019

This is a bi-lingual Newsletter, written in Swedish and English.
All English text is written with Italic letters. You may especially note that Editor's corner *and* From your Chair *are written in both languages, first Swedish, then English.*

Anders Gustavsson: Redaktörens ruta *Editor's corner*

Januari månads vetenskapliga krönika i Strömstads Tidning den 26 januari skrevs av psykiatriprofessor Christina Hultman. Hon visar på att psykiatriska behandlingar har utvecklats kraftigt under de senaste femtio åren. Ändå ökar psykiatriska problem särskilt bland unga. Det gäller nu att diskutera och analysera orsakerna bakom detta.

Förslag till nya krönikor i Strömstads Tidning skickas till Mariana Back med address: mariana.back@tekniskamuseet.se.

Rektor och fysiker Lars Broman lämnar de senaste nyheterna om vetenskapshögtiden i Strömstad i juni 2019. Han presenterar också förtroendevalda ledamöter under 2019.

Ryggkirurg och styrelseordförande Peter Fritzell rapporterar om aktuella nyheter inom Strömstad akademi.

Didaktiker Åsa Morberg argumenterar för hur seniora lärare utgör en arbetskraftsresurs under den aktuella lärarbrist som råder i Sverige.

Historiker Karl Gunnar Hammarlund fortsätter diskussionen om att eventuellt byta namn på Strömstad akademi. Han finner ingen anledning till ett namnbyte utifrån sin tes att "vad som räknas är vad vi gör, inte vad vi heter". Jag efterlyser ytterligare debattinlägg från ledamöter i akademin.

Pedagog Bodil Frisdal berättar om den nystart som är på gång inom den södra lokalavdelningen av Strömstad akademi. Den omfattar Lund/Malmöregionen. Nästa möte blir den 22 februari på Grand Hotel i Lund kl. 13-16. Vårutflykten till Experimentariet i Köpenhamn kommer att ske måndag den 29 april. Anmälan till båda dessa tillfällen sker till bodil.frisdal@gmail.com.

Barnläkare Gudmund Bergqvist rapporterar om samordningen av arbetet inom akademins fem lokalgrupper, i Falun, Göteborg, Lund-Malmö, Stockholm-Uppsala och Strömstad.

Arkitekt Hans Arén och kulturgeograf Ulla Herlitz diskuterar och argumenterar för hur ösamhället Koster skall kunna utvecklas i framtiden. Det behövs större lokalt inflytande och

en lokal ekonomi. Decentralisering är ett huvudord för att nå en hållbar samhällsutveckling. Förebilder hämtas från ett norskt ösamhälle Træna utmed Helgelandskusten.

Mot bakgrund av erfarenheterna från de svåra skogsbränderna 2018 argumenterade **ekonomiprofessor Rune Wigblad** i tidningen Expressen den 8 januari för att Sverige i förebyggande syfte skall inköpa egna vattenbombningsflygplan i stället för att enbart förlita sig på hjälp från EU. I tidningen Göteborgs-Posten den 21 januari argumenterar Wigblad vidare för byggande av en magnettågsbana på sträckan Oslo-Göteborg-Köpenhamn

Hedersprofessor Annika Dahlström föreläste den 28 januari för Göteborgsavdelningen på Rotary Poseidon i Göteborg om "Mäns och kvinnors hjärnor".

Tidningen Dagens Nyheter publicerade den 11 januari en artikel om Strömstad akademis **hedersprofessor Jila Mossaeds** nya diktsamling**.** Tillsammans med **litteraturforskare Torsten Rönnerstrand** skall hon medverka vid Winter Word Festival i Strömstad den 15 -17 februari.

Själv har jag i januari 2019 publicerat boken *Historical Changes in Alcohol Contacts across the Swedish-Norwegian Border* på Novus Press i Oslo.

Arbetet med den nya hemsidan fortsätter i samarbete med webredaktör Jan Ternhag.

Jag vill inskärpa en tidigare uppmaning till alla ledamöter att kontrollera och komplettera uppgifterna om er på hemsidan. Försök också värva nya medlemmar till akademin, inte minst kvinnor. Skicka förslag till rektor Lars Broman: lars.broman@stromstadakademi.se.

Jag önskar nya bidrag till februarinumret av Nyhetsbrevet med deadline den 25 februari 2019 till anders.gustavsson@ikos.uio.no.

Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha ett abstract på engelska.

Sänd också bidrag till Akademins skriftserie *Acta Academiae Stromstadiensis, AAS*, under adressen: gudmundberggvist@hotmail.com.

January´s scientific chronicle in Strömstad's newspaper on January 26 was written by psychiatrist professor Christina Hultman. She shows that psychiatric treatments have developed strongly over the past fifty years. Nevertheless, psychiatric problems increase especially among young people. It is now a matter of discussing and analyzing the reasons behind this.

Proposals for new chronicles in Strömstad's newspaper may be sent to Mariana Back with address: mariana.back@tekniskamuseet.se.

***Rector and physicist Lars Broman** gives the latest news about the scientific festival in Strömstad in June 2019. He also presents elected fellows 2019.*

Surgeon and chairman of the board Peter Fritzell *reports on current news within Strömstad Academy.*

***Didactics Åsa Morberg** argues that senior teachers constitute a labor resource during the current teacher shortage prevailing in Sweden.*

***Historian Karl Gunnar Hammarlund** continues the discussion about possibly renaming Strömstad academy. He finds no reason for a change of name from his thesis "it is what we do that counts – not what we are called". I call for further debate contributions from the members of the Academy.*

***Educator Bodil Frisdal** informs about the new start that is underway in the southern local section of Strömstad Academy. It covers the Lund / Malmö region. The next meeting will be on February 22 at the Grand Hotel in Lund at 13-16. The spring trip to Experimentarium in*

Copenhagen will take place on Monday 29 April. Registrations for both of these occasions should be sent to bodil.frisdal@gmail.com.

***Pediatrician Gudmund Bergqvist** reports on the coordination of the work within the five local sections of the Academy, in Falun, Gothenburg, Lund-Malmö, Stockholm-Uppsala and Strömstad.*

***Architect Hans Arén and cultural geographer Ulla Herlitz** discuss and argue for how the island society Koster can develop in the future. There is a need for greater local influence and a local economy. Decentralization is a key word for achieving sustainable social development. Models are taken from a Norwegian island society Træna along the Helgeland coast.*

*In light of the experience of the difficult forest fires in 2018, **economics professor Rune Wigblad** argued in the newspaper Expressen on January 8 that Sweden, for preventive purposes, should purchase its own water bombing aircraft instead of relying solely on help from the EU. In the newspaper Göteborgs-Posten on January 21, Wigblad further argues for the construction of a maglev train line on the Oslo-Gothenburg-Copenhagen route*

***Honorary professor Annika Dahlström** gave a lecture for the Göteborg section on January 28, at Rotary Poseidon in Gothenburg about men's and women's brains.*

*The newspaper Dagens Nyheter published on January 11 an article about Strömstad Academy's **honorary professor Jila Mossaed's** new collection of poems. Together with **literature researcher Torsten Rönnerstrand**, she will participate in the Winter Word Festival in Strömstad on February 15-17.*

I have in January 2019 published the book Historical Changes in Alcohol Contacts across the Swedish-Norwegian Border at Novus Press in Oslo.

I want to urge a previous call for all members to verify and complete their personal information on the Academy website. Also try to recruit new members to the Academy, not least women. Please send suggestions to Rector Lars Broman: lars.broman@stromstadakademi.se.

I wish new contributions to the February issue of the Newsletter sent to my address with deadline on Feruary 25 2018: anders.gustavsson@ikos.uio.no.

Send short articles, opinion articles and/or reviews of new scientific literature. Swedish contributions should have an abstract in English.

Please, also send contributions to the Academy's publication series Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, to the address: gudmundberggvist@hotmail.com.

Bästa hälsningar, *Best regards,* Anders Gustavsson

Peter Fritzell: Från er ordförande *From your Chair*

Kollegor i Strömstad akademi.

Ett nytt spännande år för Strömstad akademi har inletts.

Jag vill hänvisa till höstens Nyhetsbrev, och särskilt till decembernumret, där verksamheten beskrivs både övergripande och detaljerat.

Vi har sedan dess haft ett antal helger, och inte mycket har hänt. Men! Sverige har fått en ny regering och vi har via vår korrespondens med Rifo (Riksdagens i samarbete med forskare), fått information att vi kommer att kallas till ett nytt möte med utbildningsutskottet i vår. Målsättningen är, övergripande, att få till stånd ett samarbete med andra forskningsorganisationer och samtidigt etablera Strömstad akademi som en erkänd nationell resurs med avseende på forskning, utveckling och inte minst utbildning. Och förstås, att skapa en egen trygg ekonomi. Det har i det perspektivet betydelse hur andra ser på, och uppfattar, vår akademi och dess resurser/kompetenser.

Därför ber jag igen alla ledamöter som ännu inte gjort det att uppdatera sina CV-presentationer genom att följa de instruktioner som finns på hemsidan; http://www.stromstadakademi.se/wp/index.php/ledamoter/alla-ledamotre/ordinarie-ledamoter-p-w/philipson-sten/), och mejla tillbaka till Mariana; mariana.back@tekniskamuseet.se.

Också, alla ledamöter kan, med hjälp av den uppdaterade foldern, som finns både på svenska och engelska, presentera akademin för intresserade. Vill någon ha fler exemplar så mejla till sekreteraren i AU; marie-louise.wadenberg@stromstadakademi.se

De fem lokalavdelningarna arbetar på, och det känns mycket bra. Genom dessa, och deras samarbete, säkras akademins basarbete både lokalt och nationellt. Vi får anledning att återkomma till detta i kommande nyhetsbrev.

Colleagues in Strömstad Academy.

A new exciting year for the Strömstad Academy has begun.

I want to refer to the December 2018 issue, where the activity is described both in general and in detail.

We have since had a number of Holidays, and not much has happened. However! Sweden ~~has~~ now has a new government and we have received information via our correspondence with Rifo and the chair, Betty Malmberg, that we will be invited to a new meeting with the Education Committee later this spring. The goal is to establish a general collaboration with other research organizations and at the same time put Strömstad Academy on the map as a recognized national resource with respect to research, development and not least education. And of course, to obtain secure funding for the Academy. It is important in the perspective of how others view and perceive our Academy and its resources/competencies.

That's why I'm asking all the members who have not yet updated their CV-presentations ~~at~~ according to the instructions on the website, to do so; http://www.stromstadakademi.se/wp/index.php/ledamoter/alla-ledamotre/ordinarie-ledamoter-p-w/philipson-sten/), and e-mail back to Mariana mariana.back@tekniskamuseet.se. Also, all members can, with the help of the updated folder, available in Swedish and English, present the Academy for interested parties. If you want more copies please drop an e-mail to marie-louise.wadenberg@stromstadakademi.se.

Our five local chapters continue their important work . Through these, and their collaboration, the Academy's basic work is secured both locally and nationally. We will get back to this in future newsletters.

Januarihälsningar, *January Greetings*, Peter Fritzell

Lars Broman: Från er rektor *From your Vice Chancellor*

Welcome to Our New Fellow

Olav Christoffer Breilid was appointed Research Assistant in Renewable Energy on 29 January 2019.

Elected Fellows for 2019 Förtroendevalda ledamöter för 2019

The following Fellows were elected to serve during 2019 during the annual meeting 18 June 2018:

*Lars Broman Vice Chancellor (*rektor*) for 2019 and 2020*
*Anders Gustavsson was in 2017 elected Rector (*prorektor*) for 2018 and 2019*
*Vice Chancellor and Rector are adjunct (*adjungerade*) to all Board meetings*

*Board (*styrelse*)*

*Chair (*ordförande*) Peter Fritzell, Deputy Chair (*vice ordförande*) Mariana Back, Secretary (*sekreterare*) Marie-Louise Wadenberg, Treasurer (*kassör*) Bo G Jansson.*

*Ordinary Board Members (*övriga ordinarie styrelseledamöter*): Jens Allwood, Gudmund Bergqvist, Sven Moosberg, Åsa Morberg, Carl Olivestam, Aadu Ott, Rune Wigblad.*

*Board Stand-ins (*suppleanter till styrelsen*): Angelika Basch, Ulf Eriksson, Bodil Frisdal, Ari Lampinen, Urban Waldenström.*

*Auditors (*revisorer*): Ordinary (*ordinarie*) Maria Björkroth. Stand-in (*suppleant*) Göran Bryntse.*

*Election Committee (*valberedning*): Ulf Berg convenor (*sammankallande*), Bodil Samuelsson, Gunnar Windahl.*

*Note 1: The Academy's Working Committee (*AU*) consists of Chair, Deputy Chair, Secretary, Vice Chancellor and Rector.*

*Note 2: One Board Member and one Auditor are appointed by Strömstad City Board (*kommunstyrelse*). Until the City Board has appointed new holders, Margareta Fredriksson is Board Member and Rolf Pettersson Auditor.*

Strömstad Academic Festival 17-20 June 2019. Preliminary program

Monday 17 June: Fellows' and their guests' day in Strömstad City Hall

0900-1130	*Board meeting in Fars sal*
1130-1330	*Lunch on your own*
1330-1430	*Seminarium on the Academy's future in Fars sal*
1430-1600	*Annual Meeting in Fars sal*
1600-1630	*Corree break incl. presentation of Strömstad Academy's office*
1630-1800	*Inauguration of new Fellows in Fars sal*
1800-1900	*Mingle w. bubbles on the City Hall balcony*
1900-2100	*City of Strömstad's traditional reception in Café Guldtuppen*

18 June - noon 20 June:
Science Days for Fellows, guests and the general public in Skagerack, big hall

Tuesday 18 June
0900-1030 ***Time and mankind*** *with Bodil Jönsson. Moderator Peter Fritzell.*
1030-1045 Break with fruit
1045-1215 ***Mankind and universe****. Ernst van Groningen, Lars Broman.*
1215-1330 Lunch in Restaurant Skagerack
1330-1415 ***Inauguration lecture*** *by Honorary Professor Jila Mossaed, Fellow of the Swedish Academy*
1415-1515 ***3 presentations*** *by Academy Fellows à 20 min incl. questions,* ***theme A***
1515-1530 Break with motion/dance conducted by Marylou Wadenberg
1530-1715 ***5 presentations*** *by Academy Fellows à 20 min incl. questions,* ***theme B***
Only Fellows and guests:
1830-2130 Festival dinner at Restaurant Laholmen. Three-course dinner with beer and wine. Separate registration SEK 600:-. Snaps and avec available; cost about SEK 100:- each. Special requirements available.

Wednesday 19 June
0900-1030 ***The School is burning!*** *Åsa Morberg, Bodil Frisdal.*
1030-1045 Break with fruit
1045-1215 ***Climate and Environment.****. Gunnar Kullenberg, Marylou Wadenberg, Rune Wigblad. Moderator Anders Gustavsson.*
1215-1330 Lunch in Restaurant Skagerack
1330-1515 ***5 presentations*** *by Academy Fellows à 20 min incl. questions,* ***theme C***
1515-1530 Break with motion/dance conducted by Marylou Wadenberg
1530-1715 ***5 presentations*** *by Academy Fellows à 20 min incl. questions,* ***theme D***
1715- Dinner on your own

Torsdag 20/6
0900-1020 ***4 presentations*** *by Academy Fellows à 20 min incl. questions,* ***theme E***
1020-1040 Break with fruit
1040-1200 ***4 presentations*** *by Academy Fellows à 20 min incl. questions,* ***theme F***

Only Fellows and guests:
1230-1745 Excursion to Nordkoster:
Ferry from North Harbor. Lunch och afternoon coffee at Nordkosters Ekobod. Wak, guided by Ulf Eriksson. Separate registration SEK 400:-.

Fellows are welcome to register and to submit a presentation topic after 1 March. Registration cost for Fellows and guests including everything except Festival dinner and Excursion will depend on how much financial support we will get from Strömstad municipality, but will not be higher than SEK 2000:-. More information in next Newsletter, end of February.

Important information: *You who plan to attend the Academic Festival in Strömstad 17-20 June 2019 are advised to reserve hotel rook well in advance. I have made a deal with Hotel Laholmen, where you can get a standard single room for SEK 1490 or a standard double room for SEK 1790. You can book a room for this price by e-mail to booking@laholmen.se or by phone to +46 526 19700. To get this price, you have to give the booking number* ***592347.*** *25 rooms are reserved for us and the last date to book is when all 25 rooms have been booked or before deadline 15 May. You can upgrade to a room with sea view for SEK 200:- per night and to a room with balcony and sea view for SEK 600 per night.*

Aadu Ott: Legacy 2019. *Study initiated by Aadu Ott*

"I had a dream" the other night. I have intuitively, during some time, bought a lot of newly published books on different topics.

When looking at the great amount of publications today I find that I, more or less, intuitively have chosen books from certain and identifiable fields.

Could these books maybe be the beginning of a study of trends in our contemporary World?

Maybe, the telling titles could be the first and most important step in a progressively more profound study? From a great many books on my bookshelf I have thus picked out these 30 books to include in this study. These books could be selected to constitute the material to study. I have read most of them thoroughly. The selection is in itself revealing quite a lot.

The first research question for me now appears as: *Is there any rational organizational principle to be found in this heap of books?*

My thoughts go to the French mathematician Henri Poincaret who said:
"Science built of concepts – just as a house is built of bricks.
But a heap of brick is as little a house as science is a heap of concepts."

Proposed methods for analyzing of the material.
In my dream I met the Finnish philosopher Georg Henrik von Wright. He remainded about his own philosophical method for scientific research:
"Try to find the most important trends in your own contemporary time.

Project theme on the "Screen of the Future".
Follow these trends backwards, to explore their historical roots.
Extrapolate these trends into the future.
Find out if it would be reasons to try to change these trends."
Von Wright, Georg Henrik. *Myten om Framsteget.* (1993).

Together with utilization of von Wrights "Screen of the Future" I will utilize the "socio cultural theory for lerning", originally presented by the Russian psychologist Lew Vygotskij.

This theory is constructed from three key concepts: ***The Learner, The World*** around the Learner and the "***Mediating Artefacts***", or tools which the Learner explores and exploits the surrounding World. Vygotskij, Lew, S. *Thought and Language. (*1934)

According to these principles, the about 30 "odd" books could be grouped in clusters in order to fit on von Wrights "Screen for the Future".

The ***Learner*** is of course a Sapien, her brain is embodied and her body is embedded:
Edelman, Gerald. *Second nature – brain science and human knowledge.* (2006).
Harari, Noah, Yuval. *Sapiens. A Brief History of Mankind.* (2012).
Harari, Noah, Yuval. *Homo Deus. A Brief History of Tomorrow.* (2015).
Harari, Yuval Noah. *21 Lessons for the 21st Century.* (2018).Root-Bernstein, *Robert & Michèle. Spark of Genius – The 13 Thinking Tools of the Worlds Most Creative People.* (2001).
Dobelli, Rolf. *Die Kunst des klaren Denkens. 52 Denkfehler die Sie besser anderen überlassen.* (2017).
Texmark, Max: Life 3.0. - *Being Human in the Age of Artificial Intelligence.* (2017).
Greenfield, Susan: *Mind Change – How digital technologies are leaving their mark on* our *brains.* (2014).
Keen, Andrew. *How to Fix the Future. Staying Human in the Digital Age. (*2018).
Spitzer, Manfred. *Cyberkrank! Wie das digitalisierte Leben unsere Gesundheit ruiniert.* (2015.

Carr, Nicholas. *The Shallows – What Internet is Doing to Our Brains.* (2011).
Pinker, Steven. *Enlightment Now- The Case for Reason, Science, Humanism and Progress.* (2018).
Albright, Madeleine: *Fascism: A Warning.* (2018)
Bauman, Zygmunt. *Retrotopia.* (2017).
Gelin, Martin & Pettersson. Karin: *Internet är Trasigt – Silicon Valley och Demokratins Kris*. (2018).
Ott, Torbjörn. *Mobile in school: From disturbing objects to infrastructure for learning.* (2017).
Arnetz, Bengt & Ekman, Rolf. *Stress – Gen – Individ – Samhälle.* (2013).
Gottfries, Carl-Gerhard. *Emotionell kapacitet. Konsten att tolka och uttrycka känslor – en outnyttjad förmåga.* (2011).
Gottfries, Carl-Gerhard & Sven-Olof Olsson. *Emotik. Emotinellt lärande i skolan.* (2018).

Our surrounding ***World*** *is* described by:
Danielsson, Ulf. *Vårt klot så ömkligt litet.* (2016).
Hawking, Stephen. *Korta svar på stora frågor.* (2018).
Schneier, Bruce. *Data and Goliath. The Hidden Battles to Collect Your Data and Control Your World.* (2015).
Kurzweil, Ray. *The Singularity is Near. When Humans Transcend Biology.* (2005).
Meadows, Donella, Randers, Jorgen & Meadows Dennis. *Limits to Growth. The 30 –Year Update.* (2004).

The ***Mediating Artifacts*** are many and changing with time:
Brynjolfsson, Erik & McAfee, Andrew*. The Second Machine Age – Work, Progress and Prosperity in the Time of Brilliant Technologies.* (2014).
Fölster, Stefan. Robotrevolutionen – Sverige i den nya maskinåldern. (2017).
Bauman, Zygmunt & Masseo Riccardo. *On Education.* (2012).
Galloway, Scott. *The Four- The hidden DNA of Amazon, Apple, Facebook and Google.* (2017).
Cuban, Larry. *Oversold and Underused. Computers in the Classroom.* (2001).Lanier, Jaron. *Tio skäl att genast radera dina sociala medier.* (2018).
Dumont, Hanna, Istance, David & Benavides, Francisco. *The Nature of Learning. Using Research to Inspire Practice.* (2011).
Jönsson, Bodil. *Tio tankar om arbete.* (2016).

Preliminary result

There are no final results yet – but important links between concepts might be identifies and a challenging web of concept transgressing boundaries between natural science, social science, psychology and neuroscience might intuitively be suspected and waiting for exploration in depth. The titles of the books are however telling quite a lit.

It would be valuable, at this stage, to get some comments om this study!

Tack riktas till min hustru Aslaug som ordnat med inköpen av de böcker som ingår i studien. Tack också till Lars Broman och Gunnar Windahl från Strömstad akademi samt Per-Olof Nilsson, Rolf Ekman och Carl- Gerhard Gottfries från Neuroforum för många värdefulla tankeutbyten.

Gudmund Bergqvist:
Vad händer i våra lokalavdelningar?

Vid styrelsesammanträde 181013 beslöts att lokalavdelningarna skulle öka sin aktivitet för att engagera medlemmarna. De ansvariga för lokalavdelningarna har telefonmöte en gång per månad. G Bergqvist är koordinator.

Nyhetsbrevet kommer i fortsättningen att redogöra för kommande lokala aktiviteter. Till dessa är alla medlemmar välkomna.

Malmö-Lund
Se speciell inbjudan från Bodil Frisdal.

Stockholm- Uppsala
I samband med styrelsemötet den 23 mars, eventuell gemensam session tillsammans med Tekniska museet. I maj planeras ett möte på Karolinska Institutet.

Falun
Lördagen den 2 mars: Den så kallade vetenskapslördagen i samarbete med Dalarnas Museum och Folkuniversitetet: Ämne : Nobelpris i litteratur. Lunchmöten kommer också att ske.

Strömstad
Winter Word Festival den 15-17 februari. Se www.stromstad.se/evenemang. Våra ledamöter Jila Mossaed och Torsten Rönnerstrand kommer att deltaga den 17 februari.

Göteborg
Samarbetet med Rotary Poseidon fortsätter. Den 11 mars föreläser Tomas Bergström om Fästingburen Encefalit.

OBS extra. De musikintresserade kan den 27 april på konserthuset i Göteborg höra och se dirigentlegenden Herbert Blomstedt. Bokas via prova-pa@gso.se

För dem som vill ha kontakt med lokalavdelningarna gäller:

Malmö-Lund	bodil.frisdal@gmail.com
Strömstad	lars.broman@stromstadakademi.se
Stockholm-Uppsala	Christina.hultman@ki.se
Falun	john.fletcher@tersen.se
Göteborg	gudmundbergqvist@hotmail.com

Bodil Frisdal: Aktiviteter i Malmö-Lund lokalavdelning

Under våren 2019 finns hittills två möten inplanerade i Lund/Köpenhamn

1. Arbetslunch och planeringsmöte, Grand Hotel i Lund (ledamöter)
Tid: Fredag den 22/2 2019 kl 13.00
Anmälan till bodil.frisdal@gmail.com

2. Vårutflykt till Köpenhamn (ledamöter plus anhöriga)
Studiebesök: Experimentarium i Köpenhamn med hedersprofessor Asger Hoeg som guide
Tid: Måndag 29 april kl 13.00. Ytterligare information i senare Nyhetsbrev.
Anmälan till bodil.frisdal@gmail.com

ALLA är VÄLKOMNA!

What happens in our local sections?

At the board meeting October 13, 2018 it was decided that the local sections should increase their activity to engage the members. The heads of the local sections will have a telephone meeting once a month. G Bergqvist is the coordinator.

In the monthly newsletter upcoming local activities will be posted regularly. All members are welcome.

Malmö -Lund

See special invitation from Bodil Frisdal

2 ***Stockholm- Uppsala***

In connection with the board meeting March 23, there may also be a session together with the Museum of Technology. In May there is a planned visit to Karolinska Institutet.

3 ***Falun***

Saturday March 2: Science Saturday in cooperation with Dalecarlia Museum and "Folkuniversitetet" Subject: Nobelprize in literature. The lunch meetings will continue.

4 ***Strömstad***

Winter Word Festival February 15-17. See stromstad.se/evenemang. Our members Jila Mossaed and Torsten Rönnerstand will give lectures.

5 ***Göteborg***

The cooperation with Rotary Poseidon will continue. On March 11, Tomas Bergström will give a lecture on TBE (tick-borne encephalitis). Additional lectures will come.

Please be informed that: For those interested in music, the legendary conductor Herbert Blomstedt performs with the Gothenburg Symfony Orchestra on April 27.

Tickets can be booked at prova-pa@gs.se

For those wanting to get in touch with the local sections

Malmö-Lund	*bodil.frisdal@gmail.com*
Strömstad	*lars.broman@stromstadakademi.se*
Stockholm-Uppsala	*Christina.hultman@ki.se*
Falun	*john.fletcher@tersen.se*
Göteborg	*gudmundberggvist@hotmail.com*

Activities Malmö-Lund Local Section

In spring 2019, two meetings have been planned so far in Lund / Copenhagen

1. Working lunch and planning meeting, Grand Hotel in Lund (members)
Advance registration to bodil.frisdal@gmail.com

2. Spring trip to Copenhagen (members plus relatives)
Study visit: Experimentariet in Copenhagen with honorary professor Asger Hoeg as guide
Time: Monday 29 April at 13.00. Further information in later Newsletters.
Advance ristration to bodil.frisdal@gmail.com

Everyone is welcome!

Science Saturday 2 March 2019 1230-1630

Place: Auditorium, Dalarnas museum, Falun.

Topic: Could they have received the Nobel Prize in Literature 2018?
- Professors speculate

Participants Bo G Jansson, Christina Heldner, Torsten Rönnerstrand, Lars Broman.
Moderator Maria Björkroth

www.dalarnasmuseum.se

Vetenskapslördag
2 mars 2019

kl 12.30 - 16-30 Hörsalen, Dalarnas museum

Kunde de ha fått Nobelpriset i litteratur 2018?
– Professorer spekulerar.

Medverkande:

Bo G Jansson, professor i litteraturvetenskap vid Strömstad akademi.
Professor emeritus vid Högskolan Dalarna.

Christina Heldner, professor i franska vid Strömstad akademi.
Professor emerita vid Göteborgs universitet.

Torsten Rönnerstrand, bitr. professor i litteraturvetenskap,
Strömstad akademi. Docent vid Göteborgs universitet.

Lars Broman, professor i fysik vid Strömstad akademi.
Professor emeritus vid Högskolan Dalarna.

Moderator: **Maria Björkroth**, antikvarie Dalarnas museum.

Föreläsningarna sker med stöd från Folkuniversitetsföreningen.

STRÖMSTAD AKADEMI

Folkuniversitetet
Kursverksamheten vid Uppsala universitet

Dalarnas museum

KG Hammarlund: Vad gör väl namnet?

Många av oss har nog erfarit hur svenska lärosäten lagt resurser på kosmetik: nya logotyper, nya namn på enheter och avdelningar, nya tjänstebeteckningar och nya fantasifulla akronymer. Och detta samtidigt som kärnverksamheten - utbildning och forskning - får se en fortsatt urholkning av tilldelade anslag.

Vad som räknas är vad vi gör, inte vad vi heter. Strömstad Akademi gör mycket: öppna föreläsningar, akademidagar, publikationsserier, tidningskrönikor. I relation till budgeten, med en årsomslutning på 175 000 SEK, är det imponerande.

Ett namnbyte förändrar inte detta till det bättre. Möjligen kan ett namnbyte vara direkt kontraproduktivt: hemsida, stadgar, e-postadresser, broschyr måste omarbetas, något som tar tid och resurser i anspråk. Dessutom, som Gudmund Bergqvist och Rune Wigblad redan påpekat, går akademin miste om en lokal och regional förankring som gissningsvis har ett värde i sig. Den torde åtminstone inte vara till nackdel i samarbetet med Högskolan Väst eller med skolor i Bohuslän och Västergötland. Den lokala anknytningen bidar också till att akademidagarna uppmärksammas - hur synliga skulle de vara om de hölls i Stockholm? Det är inte heller särskilt troligt att GP eller Sydsvenskan skulle erbjuda spaltutrymme för en månadskrönika. Det har med andra ord sina fördelar att vara en stor fisk i en liten damm.

Namnet Strömstad Akademi utesluter naturligtvis inte ett geografiskt brett kontaktnät. Göteborgs universitet är ju inget reservat för forskare, lärare och studenter födda och mantalsskrivna i Göteborg och på samma sätt finns det inget i namnet "Strömstad Akademi" som förhindrar eller försvårar samarbete och publicering utanför Strömstads, Bohusläns eller Sveriges gränser.

Ett namnbyte till något "större", som i de olika riktningar Carl E. Olivestam och Bodil Frisdal föreslår, är i mina ögon problematiska också därför att de ter sig anspråksfulla. I Carls förslag blir akademin ett lärosäte (Nordiska högskolan/Nordic university), men handen på hjärtat - hur avlägsen är den framtid där akademin skulle kunna ackrediteras som en utbildningsinstitution med rätt att examinera kurser med tillgodoräkningsbara högskolepoäng? Och hur stor är risken att akademin i omvärldens ögon skulle komma att uppfattas som ett bluffuniversitet?

Jag instämmer gärna i vad Bodil Frisdal skriver om vishet som något som går utöver vad som traditionellt räknats som akademiskt tänkande och kunskap- det är ju också vad redan Aristoteles var inne på i sitt resonemang om *sophia* som inte bara *episteme* utan också *nous*, eller Nicolaus Cusanus' föreställning om förnuftet som byggt av såväl *ratio* som *intellectus* (se Jonna Bornemarks förträffliga bok *Det omätbaras renässans* för en presentation av Cusanus' tankevärld). Men så länge vi betraktar akademisk kunskap inte som synonymt med utan som ett viktigt (kanske rent av oundgängligt) bidrag till vishet kan jag ändå se det som gott nog att värna just densamma. Att göra anspråk på att vara en internationell organisation ställer akademin inför praktiska utmaningar som språkgranskning och översättning till idiomatiskt korrekt engelska. Och för egen del skulle jag känna mig som en katt bland hermelinerna i en organisation med det manande namnet "Internationella vishetsakademin". Vem är jag att göra anspråk på att tillhöra en sådan parnass?

Strömstad Akademi är gott nog. "Underrubriken" kan förstås justeras åt det håll som Gudmund och Rune föreslagit: ett fritt (eller oberoende?) nordiskt institut för avancerade studier. Men inte heller en sådan förändring ser jag som absolut nödvändig.

What's in a name?

Many of us have probably experienced how academic institutions has spent resources on cosmetics: new logotypes, new names for departments and positions, new and fanciful acronyms. And this while the core activities - teaching and research - struggle to make ends meet.

It is what we do that counts - not what we are called. Strömstad Academy does a lot: public lectures, the Academy Days, publication series, newspaper chronicles. Impressive when related to the annual budget, comprising SEK 175,000. A change of name will not improve this. It might instead be counterproductive: website, statutes, e-mail addresses and brochures must be revised, which will cost time and resources. Furthermore, as Gudmund Bergqvist and Rune Wigblad already have said, the Academy would lose a local and regional connection, which probably has a value in itself. At least it is no drawback when collaborating with West University or with schools in Bohuslän and Västergötland. The local connection also contributes to the attention attracted by our Academy Days - would they be noted at all if held in Stockholm? And it is hardly probable that Göteborgs-Posten or Sydsvenskan would offer column space for a monthly chronicle. It has advantages being a big fish in a small pond.

The name Strömstad Academy does not, obviously, exclude geographically wide networks. Gothenburg University is not confined to recruiting students and faculty from within the city's boundaries. Likewise, nothing in the name "Strömstad Academy" prevents us from cooperating or publishing beyond the boundaries of Strömstad, Bohuslän or Sweden.

Changing our name for something "bigger", along the different lines suggested by Carl E. Olivestam and Bodil Frisdal, are in my opinion problematic since they are exacting, imperious even. In Carl's proposal the academy becomes an institution - a university - but, honestly, how distant is that future where we could be accredited as an institution with rights to award exams or ECTS points? And what about the risk that we, in the eyes of others, would be seen as a diploma mill?

I readily agree with what Bodil Frisdal writes about wisdom as something that goes beyond traditional academic thinking and knowledge - something that already Aristotle touched upon when he discussed the concept sophia *as not only* episteme *but also* nous*, or Nicolaus Cusanus' idea that reason is formed by both* ratio *and* intellectus *(as discussed by Jonna Bornemark in her brilliant volume* Det omätbaras renässans*). However, as long as we see academic knowledge not as a synonym for wisdom but rather an important (maybe even indispensable) contribution to wisdom, protecting and promoting it should be good enough. The ambition of creating a formally international organization would also raise practical challenges, such as translating and proofreading in order to maintain an idiomatically correct English language. For my own part I would also feel like a cat among the ermines should I enter an organization with the demanding name "The International Academy of Wisdom". Who am I to crave for a place on that parnassus?*

Strömstad Academy is good enough. I do not mind if the second line is slightly adjusted as suggested by Gudmund and Rune: a free (or independent?) Nordic institute for advanced studies. But not even that change is necessary as I see it.

Hans Arén och Ulla Herlitz: Om Kosters framtid

Kostersamhället är ett samhälle i kris. Från att under flera århundraden varit en levande bygd håller samhället på att förtvina. Befolkningsminskning och medföljande indragning av service är tecken på en sådan avveckling. Den mest påtagliga orsaken till denna är kommunens bristande förståelse för Kosters behov av hyresbostäder. Idag hindras så gott som alla initiativ till en förnyelse av det lokala näringslivet och servicen av just bristen på möjligheten att bo kvar eller flytta till Koster. Alla bostäder som säljs blir uppköpta till marknadspriser ingen potentiell helårsboende med normalinkomster kan konkurrera med. Trots av kommunfullmäktige antagna politiska handlingsprogram för en hållbar utveckling på Koster följs detta inte upp i kommunens sektorplanering.

Undertecknade personer, som ägnat och ägnar större delen av sin yrkesverksamhet för frågor som rör en hållbar samhällsutveckling, med tyngdpunkt i landsbygden och skärgårdens samhällen, har i det sammanhanget intresserat sig för frågor kring lokal demokrati. Med detta menar vi hur mindre samhällen och stadsdelar kan förvaltas och utvecklas på ett demokratiskt sätt. Den frågan är rykande aktuell i och med regeringens utrednings ” Stärkt kapacitet i kommunerna för att möta Samhällsutvecklingen”. Lösningen tycks vara större enheter/samarbete. Man måste analyser detta i ljuset av att de omfattande kommunsammanslagningarna som genomförts i Sverige på 1950- och 70-talen då antalet kommuner minskade från ca 2500 till dagens 290. Förändringarna medförde att det demokratiska landskapet uttunnas. Kontakten mellan invånare och politiker blev allt längre, och invånarnas möjligheter att engagera sig och delta i lokalsamhället på ett tryggt, långsiktigt och demokratiskt sätt blev svårare.

Idag diskuteras alltså ånyo behovet av större administrativa enheter. Vi menar att det inte räcker med enbart större administrativa enheter för att få ett välfungerande samhälle. Stora kommuner behövs för att lösa många viktiga frågor, men kommunerna måste samtidigt utveckla en mer decentraliserad förvaltnings- och beslutsstruktur för verksamheter som är möjliga att hantera på en lokal nivå. Man måste med andra ord analysera och arbeta fram förslag hur demokratin kan utvecklas från grunden med bas i lokalsamhället.

En långsiktigt hållbar utveckling förutsätter möjligheten att kunna ta tillvara lokal kunskap och lokalt engagemang. Detta kräver emellertid ett nytt helhetsgrepp där decentralisering av demokratins organisation och redskap inte behöver stå i motsättning till behovet av att kunna agera i större organisationer.

Dagens människor är bättre rustade till hälsa, fritid, kunskap och ekonomi än förr i världen. De kan och vill ta ansvar för sina bygder. Utifrån vårt arbetsliv, forskning och lokala utvecklingsarbete har vi funderat över hur man skulle kunna förena en demokratisk formell organisation och det informella lokala engagemanget. Vi jobbar för en modell för hur en första samhällsnivå skulle kunna organiseras lokalt, med *lokalt inflytande, lokal fördjupad översiktsplan och lokal ekonomi.* Vi menar att om det är allvar med en hållbar samhällsutveckling som politiken på alla nivåer eftersträvar, måste politiken också ge ansvar och makt åt invånare att sköta lokal förvaltning inom vissa lämpliga sakområden.

En hållbar samhällsutveckling förutsätter att man kompletterar den strukturella demokratiska uppbyggnaden av samhället. Till exempel Införa möjligheter att upprätta lokalt direktvalda nämnder enligt modellen, typ som i Svågadalen, med lokalt framtagen fördjupad översiktplan som på Koster och med lokal ekonomi som i Röstånga Utvecklings AB. Vi menar att lokalsamhällen skall få möjligheten att inrätta lokala direktvalda nämnder om de vill, så som de skissas i idéskriften ”***Den första samhällsnivån”*** (Hela Sverige ska leva, 2017; skriften bifogas i mailkopia, finns också att ladda ner på helasverige.se).

Det är mot denna bakgrund vi har studerat hur en liten kommun som ö-samhället Traena på Helgelandskusten i Norge fungerar. Traena utnämndes år 2018 till Norges mest innovativa kommun. Utvecklingschefen på Traena, Moa Björnson, tidigare verksam vid

stadsbyggnadskontoret i Malmö, berättade på ett seminarium på Gerlesborgsskolan i höstas om några strategier man valt att arbeta efter på Traena med syfte att uppnå en hållbar samhällsutveckling. Föredraget filmades och visades på ett gemensamt möte för Kosternämnden och samhällsföreningens styrelse. Vår promemoria skall ses som en uppföljning av detta möte. Den kan också ses som en fortsättning kring den lokalekonomiska analysen, LEA, Kosternämnden tagit initiativ till och som genomförts under arbetsåret hösten 2017 – våren och sommaren 2018 under handledning av Ulla Herlitz.

Gunilla Sandin: Winter Word Festival 15-17 februari

Jila Mossaed Foto: Eva Bergström

Winter Word Festival är en årligen återkommande kulturfestival i Strömstad med lusten att läsa och skriva som utgångspunkt. Årets tema är MOD. Festivalen pågår under tre dagar och bjuder på både författarsamtal, livemusik och spännande föreläsningar. Något för alla helt enkelt!

Strömstad Akademi deltar söndagen den 17/2 kl. 13.00 med ett seminarium där den nya ledamoten i Svenska Akademien, Jila Mossaed, samtalar med Torsten Rönnerstrand på Kulturhuset Skageracks scen.
" Mitt hemland uppskattade inte mina ord, men mitt nya land har erbjudit mig en av de bästa litterära platserna man kan vara på, på grund av mina ord. Det uppskattar jag mycket, det är både glädjande och hedrande".

Seminariet är ett samarbete med Strömstad akademi där Jila Mossaed är hedersprofessor och Torsten Rönnerstrand ledamot.

Hela programmet finns på http://www.stromstad.se/winterword

Ari Lampinen: Biogas filling station in Strömstad

Finally a biogas filling station is available also in Strömstad. It was taken into use in November together with new stations in Dals Ed, Mellerud and Bengtsfors. Biogas is provided by Trollhättan Energi.

http://www.stromstad.se/specialsidor/nyheter/nyheterstartsida/biogasmacknyttstegmotettfossiloberoendestromstad.5.321e97971665e3bac3c98085.html

Åsa Morberg:
65+ plussare är guld värda när lärarbristen växer

Den rådande och kraftigt accelererande lärarbristen gör att 65+ plussare kan räkna med att uppvaktas av rektorer som inte har legitimerade lärare att tillgå. Detta besvärliga läge gör att det blir naturligt för seniora lärare att få erbjudande om att fortsätta sin yrkesverksamhet i skolan. Naturligtvis är det ingen hållbar långsiktig lösning på skolans rekryteringsproblem, men det är viktigt att friska och vitala seniorer som gör ett bra jobb i skolan kan få fortsätta och göra en viktig samhällsinsats. Det är om detta den här artikeln handlar. Den tes jag driver är att det borde var möjligt att arbeta högt upp i året, om man vill arbeta, förstås, och arbetsgivare tycker att man gör ett bra arbete. Det gör många seniora lärare med sin gedigna erfarenhet.

Jag är övertygad om att ett roligt och stimulerande arbete håller oss äldre personer friskare och mera vitala. Givetvis måste arbetsvillkoren ses över. Det måste vara möjligt att arbeta deltid och på i övrigt mycket bra villkor. Delade tjänster, exempelvis. Flexibilitet behövs också i anställningsvillkoren. Nu har inte skolan varit känd för någon större flexibilitet, men den kan naturligtvis bli det. Men vi behöver också bli kvitt de fördomar som finns mot senior arbetskraft.

Det är exempelvis viktigt att det inte framställs som något slags tvång att ta in seniorer. Som DN skrev för länge sedan om lärarbristen” Skolan tvingas ta in pensionärer” på startsidan och sedan inne i artikeln ” Nu tvingas skolorna ta in pensionärer och obehöriga vikarier. Så talar man om seniora lärare. Detta uttalade är nedsättande mot seniora kolleger.

De flesta studier visar att sambandet mellan arbetsförmåga och ålder generellt sett inte är särskilt starkt. Det visar bland annat Pensionsåldersutredningens sammanställning av olika forskningsresultat. Däremot kan det vara stora skillnader mellan olika individer. Det gäller både äldre och yngre. Äldre har alltså inte med nödvändighet sämre arbetsförmåga. Åldern är inte heller avgörande för förmågan att lära sig något nytt. Det är personliga egenskaper som livskontroll, motivation och uppfinningsförmåga som är avgörande för förmågan att lära. Forskning pekar på att skillnaderna i inlärningsförmåga är större mellan individer, än mellan åldersgrupper. Lärande som handlar om minne och vissa minnesfunktioner försämras med åldern, andra funktioner är mer opåverkade.

Anställning av seniora kolleger ställer också båda lärarfacken sig bakom. De båda lärarfacken betonar också att seniora lärare nu har ett mycket bra förhandlingsläge. För några år sedan var hela 2.200 lärare i grundskolan äldre än 65 år eller 2,5 % av anställda. I gymnasieskolan är det 3,4 % som är äldre än 65 år (Skolverket).

Antalet seniora lärare kommer förmodligen att öka. Regeringen och allianspartierna ställer sig bakom detta också, inte minst för att skolan ska klara av att ta hand om alla nyanlända flyktingbarn.

Internationellt, exempelvis i USA, är det en självklarhet att använda senior arbetskraft i hela skolväsendet och i högre utbildning. Det gäller även i många andra länder. De seniora lärarna har kommit för att stanna i den svenska skolan.

65+ people are worth their weight in gold when the lack of available teachers is growing

The current and rapidly accelerating lack of available teachers gives 65+ teachers a possibility of being courted by principals not having access to sufficient number of qualified teachers. This awkward situation opens up for seniors getting offers to continue his/her work in school. Of course, this is not a sustainable long-term solution to the schools' recruiting problems, but it is important that healthy and vital seniors, doing a great job in schools, can continue to make an important contribution to society. This is the topic of the present article. The thesis I run is that it should be possible to work also as you get older, if you want to work, of course, and employers think that seniors are doing a good job. This is also true, with many senior teachers drawing advantage from their solid working experience.

I am convinced that fun and stimulating work keeps seniors healthier and more vital. Of course, work conditions in the school system must be reviewed. It must be possible to work part-time and under otherwise very good working conditions. Shared positions, for instance. Flexibility is also needed in terms of employment. Now, the school has not been known for any greater flexibility, but this can of course be improved. We also need to get rid of the prejudices that exist against senior workers.

For example, it is important that it is not being presented as some kind of mandatory situation to bring in seniors. As DN wrote long ago about the shortage of teachers: "Schools are forced to bring in seniors" on the home page and then stated in the article: "Now schools have to bring in seniors, and unauthorized teachers". That is how they look at senior teachers. This statement is defamatory against senior colleagues.

Most studies show that the relationship between work ability and age generally is not very strong. This is shown, among other things, by The Retirement Age Investigation's compilation of various research results. However, there can be significant differences between individuals. This applies to both older and younger individuals. Older individuals do not therefore necessarily have a decreased working ability. Age is also not decisive for the ability to learn something new. It is the personal characteristics and life control, motivation and imagination that are essential for the ability to learn. Research indicates that the differences in learning ability are greater between individuals than between groups of different ages. Learning is about memory and certain memory functions decrease with age, other features are more intact.

Both Teachers' Unions also support employment of senior colleagues. The two Teachers' Unions also point out that the senior teacher now has a very good bargaining position.

A few years ago, as many as 2.200 teachers in primary schools were older than 65 years or 2.5% of employees. In secondary school, 3.4% are older than 65 years (National Boards of Schools). The number of senior teachers will probably increase. The Government and the Alliance Parties endorse this as well, not least because that will enable schools to take better care of all newly arrived refugee children. Internationally, for example in the United States, it is absolutely normal and expected that one uses the senior work force throughout the school system and in higher education. That also applies to many other countries. The senior teachers are here to stay in the Swedish schools.

Rune Wigblad:
Vad väntar ni på? Köp in egna vattenbombare

Publicerad i Expressen 8 jan 2019 kl 14.14
https://www.expressen.se/debatt/vad-vantar-ni-pa-kop-in-egna-vattenbombare/

Svar på MSBs inlägg: https://www.expressen.se/debatt/sa-bygger-vi-beredskap-for-nasta-stora-kris/

Publicerad 8 jan 2019 kl 14.14

Det håller inte att bara "lita på EU-stödet" enligt MSB:s filosofi. Sverige bör stärka brandberedskapen, och det behöver inte alls bli så dyrt som MSB hävdar, menar debattören Rune Wigblad.Foto: **TT NYHETSBYRÅN**

Rune Wigblad är professor i företagsekonomi med inriktning industriell ekonomi, Strömstad Akademi och Högskolan i Skövde. Foto: **PRIVAT**

Att lita på EU-stödet ledde till att skog för miljardbelopp gick upp i rök under skogsbränderna i somras.

Sverige behöver egna vattenbombningsplan. De går att beställa för en tiondel av den kostnad som MSB uppger, skriver professor Rune Wigblad.

Detta är en debattartikel. Det är skribenten som står för åsikterna i texten.

REPLIK | KRISBEREDSKAP. MSB-cheferna (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) Bergholm/Söder och Wernerman framhåller **i en debattartikel 2/1** vikten av Sveriges engagemang inom EU, samt exemplifierar med brandberedskapen i Sverige. Tyvärr är det en okritisk betraktelse. MSB skriver om skogsbränderna 2018 ”att vi, tillsammans med det internationella samfundet, klarade krisen”. Naturligtvis är det bra att vi skapar krisberedskap genom att delta i samarbete med andra länder. Men, den svenska krisen hanterades inte på ett effektivt sätt. Istället blev vi i ett sent skede beroende av EU-stödet.

LÄS MER: Så bygger vi beredskap för nästa stora skogsbrand

Vi visste redan efter branden 2014

Efter den stora branden i Västmanland 2014 genomfördes en mängd utredningar i Sverige (mer än 20) utan att det kom till stånd något effektivt vattenbombningssystem. Det var inte den primära effektiviteten hos den svenska vattenbombningen som utreddes. Detta medförde att vi i ett sent skede av bränderna sommaren 2018 blev helt beroende av EU:s vattenbombarplan för att kunna släcka de omfattande bränderna. Sommaren 2018 förstördes därför skogsbestånd för ett värde som överstiger två miljarder. Höstens händelser i Kalifornien borde också vara alarmerande. Vi kan enligt min uppfattning inte avstå från utvärdering av tekniska möjligheter därför att ”vi litar på EU-stödet”.

Gamla siffror används i debatten

Debattinläggen i massmedia i somras byggde på gammaldags uppgifter som uppenbarligen hade sin källa hos MSB. Sverige hade vattenbombare på försök på 1990-talet. Det var den italienska typen av vattenbombare det handlade om. Det var också dessa italienska vattenbombare som först kom till Sveriges hjälp i somras, vilket MSB kallade för en ”unik förstärkning av italienskt brandflyg”. Slutsatsen som beslutsfattare och massmedia drog i somras var att planen kostar cirka 250 miljoner kronor styck, har stor bemanning och höga driftskostnader, vilket framhölls som en olönsamhetskalkyl. Därför förstärker inte Sverige sin beredskap med vattenbombningsplan.

MSB bortser från de betydligt billigare planen

MSB:s värderingar angriper inte det primära och bortser från att det i dag finns mer moderna, mindre vattenbombningsflyg för ca 25–30 miljoner per styck, med halva kapaciteten. Två sådana plan hjälpte Sverige i somras och kom från Portugal. Flera mindre plan som kräver liten bemanning kan bilda en flygflotta och ge låga driftskostnader samt kan användas för andra syften. Planen kunde ha beställts men MSB har inte analyserat teknikutvecklingen.

Vill MSB bara satsa på för sena internationella insatser eller se de tekniska möjligheter som ligger framför näsan på oss?

Tillägg:

Rune hade också den 21/1 en debattartikel i GP om magnettåg Oslo-Göteborg-Köpenhamn:

http://www.gp.se/debatt/magnett%C3%A5g-l%C3%B6sningen-f%C3%B6r-oslo-g%C3%B6teborg-k%C3%B6penhamn-1.12589869

Trevlig läsning!

En ny akademiledamot.

Mossaed får aspen att sjunga

Jila Mossaed i läshörnan. Foto: Björn Larsson Rosvall / TT

● ”Vad jag saknades här” heter Jila Mossaeds senaste diktsamling. Om man tar bort s på verbet, kan man förstå att hon menar just det. Med s:et blir det som om någon från Iran skulle sakna något hos henne efter trettio år i Sverige. Utan grammatiska funderingar ropar titeln ut främlingskap och längtan. På sidan 71 i diktsamlingen finns kanske svaret.

På bokens omslag finns ett litet guldsmolk, en pyttedrake, som har trillat av från rubriken eller satts till. Fåglar i träd sjunger på omslaget, som är ett safavidiskt blomstermotiv i sammet och guldtråd. I en dikt flyger sedan en lärka mitt i natten in och kvittrar på nyskrivna rader och försvinner sedan in i mattans trädgård och poeten somnar om på längtans mjuka sammet.

Vid senaste invalet till Svenska Akademien hölls inga installationstal. Jila Mossaed hyllade ändå sin föregångare på stolen; Kerstin Ekman och hennes bok ”Gubbas hage”, som är en beskrivning av ett stycke utrotningshotad natur. Hagen eller ängen som vi borde vårda i stället för kortsnaggade gräsmattor, som med bensin eller el hålls i pedanttrimmat snagg intill skalbaggsnivå.

”Det är en stor triumf att bli en del av ett främmande lands litterära historia”, säjer Jila Mossaed i en intervju. Efter tio år i Sverige släppte hon de svenska orden fria och tusentals fjärilar flög i luften, rummet ändrade färg och hon kunde fånga dem. En asp sjunger i en dikt och omfamnar henne med sina kvistar. Detta superkänsliga träds blad, som med sina långa bladskaft gör att det skälver vid minsta vindil med lätta brusande toner. Sista strofen i dikten lyder:

”Å, du vackra asp
behåll mina hemligheter
när jag inte finns längre”

I mitten av november längtar poeten efter ljuset, där hon sitter i ett litet rum i Norden och minns sin far och mor.

”Ord är mitt botemedel, min vagga och min grav. Att leva i exil är en ständig kamp mot allt som förnekar en i sitt historiska minne”.

Birgitta Brobeck

Strömstads Tidning 26 januari 2019

Christina Hultman:
Psykiatrin utvecklas – varför ökar problemen?

Vetenskapskrönika Strömstad akademi

Samhället ställer allt större krav på välbeskrivna diagnoser som grund för ersättningar och stöd. Det gäller särskilt barnpsykiatriska diagnoser som autism och ADHD, skriver krönikören Christina Hultman. Bild: Christina Hultman

Psykiatrin utvecklas – varför ökar problemen?

"Flicka lilla, var försiktig. Jag kände en man som åkte in med häst och vagn innanför grindarna på Ulleråker och han kom aldrig tillbaka...". Så löd varningen från min morfar.

Det var min då 77-årige morfar som varnade mig när jag som 22-årig ung entusiastisk psykologstuderande skulle börja min praktik på mentalsjukhuset i Uppsala. Det var 1968 och psykiatrin var fortfarande sluten, med förvaring, stora avdelningar och många nycklar – inte till ett bättre liv utan till skydd för samhället.

Psykiatri i dag – vi har kommit långt under 50 år. De gamla strukturerna och murarna är borta. Psykiatrisk hjälp finns tillgängligt inom primärvård och specialistvården är kompetent. Läkemedelsutvecklingen har bidragit till att även personer med de svåraste psykiatriska diagnoserna schizofreni och bipolär sjukdom har fått ett annat liv.

Men varför ökar psykiatriska problem?

De ökar mest bland barn, tonåringar och unga vuxna, framför allt psykosomatiska symptom, ångest och depression. Är det en sann ökning eller ett annorlunda hjälpsökande?

Forskningen visar att vi är mer benägna att söka hjälp, men vi upptäcker också fler psykiska symptom i ett tidigt skede, och samhället ställer allt större krav på välbeskrivna diagnoser som grund för ersättningar och stöd. Det gäller särskilt barnpsykiatriska diagnoser som autism och ADHD.

Det är frestande att leta svar på de ökande psykiska problemen bland faktorer som uppenbart har förändrats i vår omgivning.

Folkhälsomyndigheten konstaterade till exempel i våras att det är troligt att brister i skolans funktion har bidragit till ökningen av psykisk ohälsa bland barn och unga.

Jag tycker det är en för enkel slutsats. Samtidighet i tid innebär inte orsakssamband, och den psykiatriska forskningen har tagit stora kliv när det gäller orsaker till olika psykiatriska diagnoser. Allvarliga psykiska sjukdomar som schizofreni, bipolär sjukdom och autism har en klar genetisk komponent. Det kan vara genetiska avvikelser som finns hos föräldrarna, men det kan också vara spontant uppkomna genetiska förändringar som gör att man är sårbar för en viss sjukdom. Depression är ungefär lika ärftligt som cancersjukdomar. Utifrån biologisk sårbarhet är vi olika känsliga för stress och andra miljöfaktorer.

Christina Hultman är professor emerita i psykiatrisk epidemiologi vid Karolinska Institutet och verksam inom Strömstad akademi.

Vi ska värdera att stigmatisering av psykiska problem minskat och välkomna att barn, ungdomar och vuxna söker och får hjälp.

Vi ska inte dramatisera och överdiagnostisera vardagsproblem.

Vi ska öka kunskapen om psykiska problem och dess orsaker. Jag har ofta föreläsningar för anhöriga till personer med psykisk sjukdom och skulle gärna dela med mig också till ungdomar på högstadiet och gymnasiet.

Christina Hultman
Professor emerita Karolinska sjukhuset